

Kıbrıs Türk Ticaret Odası
Turkish Cypriot Chamber of Commerce

CORONA VİRÜS SALGININA YÖNELİK EKONOMİK ÖNLEMLER

Corona virüs salgınının ne kadar süreceği belli olmamakla birlikte, hem bu süreçte, hem de sonrasında bütün ekonomide zincirleme bir daralma yaşanmasına ve ekonomik durgunluğa yol açacağı aşikardır. Kapalı olan işletmeler mal ve hizmet satışı yapamamakta, açık olanlar ise en az personelle sadece temel ihtiyaçların karşılanması için faaliyette bulunmaktadır. Süre uzadıkça yeterince satış yapılamayacağı için, mal alımı ve tedariginde ciddi azalmalar olacaktır. Önce ülke içindeki alıcı ve satıcılar sonra diğer ülkelerdeki alıcı ve satıcılar birbirlerinden mal ve hizmet alım satımını kesmeye yöneleceklerdir.

Özellikle dış talebe bağlı lokomotif sektörlerimiz olan turizm ve yüksek öğrenim sektörlerindeki gerileme tüm sektörleri olumsuz etkileyecektir. İşletmeler yeterince gelir elde edemeyeceği için devlete olan yükümlülüklerini zamanında yerine getiremeyecekler, kiralarını ve kredilerini ödeyemeyecekler ve çalışan sayılarını düşüreceklerdir.

Bu salgının ekonomik anlamda yarattığı tahribatları asgariye indirmek için her işletmenin desteğe ihtiyacı olacaktır. İşletmelerin nakit akışı sıkışıklığının giderilmesi ve istihdamın korunmasına yönelik önlemlerin hayata geçirilmesinde kısıtlı olan yerel kaynakların yanı sıra Türkiye'nin ve Avrupa Birliği'nin desteğine de ihtiyaç duyulacağından, bu yönde girişimler de yapılmalıdır.

Özel sektörün desteklenmesi için ekonomik önlemlere ilişkin görüşler şöyledir:

İvedilikle Alınması Gereken Ekonomik Önlemler

1. Kamuya Olan Yükümlülüklerin Ertelenmesi

Ödeme yapamayan işletmelerin her türlü vergi, beyan ve yükümlülüklerini (Sosyal sigorta, ihtiyat sandığı dahil) yerine getirememeleri durumunda;

- 12 Mart Öncesi döneminden kalan yükümlülükleriyle ilgili olarak en az altı ay boyunca gecikme zammı olmadan ertelenme sağlanması
- 12 Mart 2020 tarihinden sonra devlete ait yükümlülüklerinin de krizin sona ereceği süreye kadar muaf olması sağlanması
- Devlete Ait Kira/İcar vb. Ödemelerin Faizsiz/Cezasız altı ay boyunca ertelenmesi: Kapatılan işletmeler için bu sürelerde kira/icar bedeli talep edilmemesi

Kamunun ertelen dönem için finansman ihtiyacının Merkez Bankası kısa vadeli avansından karşılanması;

adres / address

KIBRIS / CYPRUS
90 Bedrettin Demirel Caddesi
Lefkoşa, North Cyprus

BRÜKSEL / BRUSSELS
Chamber House, Avenue des Arts
19 A-D, 1000 Brussels-Belgium

telefon / telephone

KIBRIS / CYPRUS
+ 90 392 228 37 60
+ 90 392 228 36 45

BRÜKSEL / BRUSSELS
+ 32 02 280 22 80

faks / facsimile

KIBRIS / CYPRUS
+90 392 228 30 89

BRÜKSEL / BRUSSELS
+ 32 02 280 11 80

e-posta / e-mail

KIBRIS / CYPRUS
ktto@kto.net

BRÜKSEL / BRUSSELS
brussels@kto.net

Kibris Türk Ticaret Odası
Turkish Cypriot Chamber of Commerce

2. Finansal Destek Programları Hazırlanması

- a. İşletmeler için sektör ayırımı yapılmadan finansal destek paketi hazırlanması ve satışları düşen, teminat sıkıntısı yaşayan ve nakit akışı bozulan işletmelere çalışma sermayesi katkısı yapılması. Bu kapsamda, işletmelerin borç, çalışanlarına maaş ve diğer yükümlülüklerinde kullanılması için Merkez Bankası kaynaklı reeskont kredi paketi hazırlanması ve ihtiyacı olan işletmelere düşük faizli ve kısa vadeli finansman imkanları sağlanması;
- b. Reeskont Kredisi ve Kredi Garanti Fonu'nun (KGF) etkin bir şekilde kullanılması suretiyle, uygun faizli kredi programları ve teminat sıkıntısı yaşayan işletmelerin sorunlarının aşılmasının sağlanması;

KKTC Merkez Bankası'nın hükümetle birlikte çalışarak KGF'nin acilen etkinleştirilmesine yönelik yasa değişikliği ve yasa gücünde kararname veya benzeri bir yöntem bulması gerekmektedir. Reeskont kredileri konusunda ise faiz oranları mümkün olan en düşük seviyeye çekilmeli ve bu kredilerin bankalar tarafından kullanılarak teşvik edilmesi;

3. Faiz Desteği

İşletmelere kapalı kaldıkları dönem boyunca TSMF kaynakları kullanılarak faiz desteği sağlanması;

4. Maaş Desteği

Devletin 12 Mart 2020 tarihinden itibaren yerli/yabancı çalışan ayırımı yapmadan ve işletmeler için çalışan sayısı kısıtlaması getirilmeden, asgari ücrete endekslenecek bir oran üzerinden maaş desteği yapması ve çalışanların bu süreçte mağdur edilmeyerek maaş alması sağlanması. Yerli istihdam fonunun ve diğer tüm fonların bu kapsamda kullanılması;

5. Geçici KDV İndirimi

Temizlik ve hijyen malzemelerine geçici KDV indirimi sağlanması

6. Fonların Geçici Kaldırılması ve İthalat Süreçlerinin Hızlanması

Fiyat İstikrar Fonuna tabii gıda ve hijyen ürünlerinin fonlarının geçici olarak kaldırılması ve ithalat süreçlerinin hızlandırılmasına yönelik düzenlemeler yapılması;

7. Maliyetlerin Düşürülmesi

Enerji üzerindeki vergi yükünün özellikle petrol fiyatlarındaki düşüş dikkate alınarak azaltılması;

8. Takas İşlemleri

- a. Takasın kapalı olması firmaların nakit akışına ve tahsilat süreçlerine sekte vurmakta, dolayısıyla takas işlemlerinin başlaması ve kapalı firmaların çekinin karşılığı olmaması durumunda, çekin Nisan ortası sonuna ötelenmesi;
- b. Mart ortasından itibaren çek yasağı veya benzeri kredi notu açısından sıkıntıya düşen işletmelere altı ay verilmesi, süre sonrasında iyileşme olmaması durumunda Merkez Bankası üzerinde bulunan veri merkezindeki kayıtlarına “mücbir sebep” notu düşürülmesi;

9. İleri Tarihli Çekler

Gerek iş yerlerinin Bakanlar Kurulu kararı ile kapatılması, gerekse ekonomik durgunluk nedeni ile borç taksitlerinin ödenememesi gibi sorunların paniğe neden olmasını uzatma veya ödeme ötelemesi ve gecikme faizi uygulanmamasını bankalar ile istişare etmesi;

10. Kirada Olan İşletmelere Destek

Kirada olan işletmelere destek çıkılarak, devlet dükkan sahiplerinin ödediği emlak stopaj vergilerinin kiracıya bir aylık veya 15 günlük kira bedeli olarak verilmesi veya yasa hükmünde kararneme çıkarılarak kapalı kalınan günler için kira muafiyeti için zemin yaratılması.

11. Kredi Ödemeleri

- a. Bankaların bu dönem içerisinde kredilere yönelik faiz oranlarına düzenleme yapılmalı, Ödeme zorluğu yaşayan tüm işletmelere/kişilere yönelik düşük bir faiz oranıyla en az 6 ay boyunca erteleme sağlanması;
- b. Bakanlar Kurulu'nun Corona tedbirlerini aldığı 13/03/2020 tarihinden itibaren tüm işletmelere faizin işlemeyeceği, kredi erteleme veya yapılandırma isteyen işletmelere bu imkanın sağlanacağı açıkça ifade edilmesi;

Yapılacak olan tüm düzenlemelerin (devlete olan tüm yükümlülükler, gerek kira muafiyetleri, gerek sosyal sigorta, çek ödemeleri, maaş ödemeleri, vergi vb.) ileride hukuki sorunlar doğurmaması için yasal zemine oturtulması.

Kısa Vadede Alınması Gereken Önlemler

1. İşletmelerin kesinleşmiş KDV alacaklarının diğer vergi alacaklarına mahsup edilmesi;
2. Gelir Vergisi, Kurumlar vergisi ve diğer vergi ödemelerinin ötelenmesi ve taksitlendirilmesi, paye oranlarının geçici bir süre için yarıya düşürülmesi
3. Stopaj ve Fonların düşürülerek 90 günlük vadeler ile ödenmesi;
4. İşletmelerin kredi borç vadelerinin uzatılması ve faiz indirimleri için girişimler yapılması

Kibris Türk Ticaret Odası
Turkish Cypriot Chamber of Commerce

5. Kalkınma Bankası ve kamu bankaları kredi borç geri ödemelerinin ötelenmesi, faizlerinin düşürülmesi ve gecikme faizi uygulanmaması gerekmektedir;
6. Bankaların uyguladığı dosya ve işlem masraflarının alınmaması;
7. Bankalar Birliğinin yapmış olduğu açıklamada Mart sonu ödenmesi gereken borç faizlerinin ötelemesinden dolayı kaynaklanan süre için faiz çalıştırılmaması, borç faizi ötelenmesinin bir sürece yayılması
8. Gecikme faizi uygulamasının durdurulması, faiz oranlarının gözetim altına alınması;
9. Bankaların pos cihazları ile taksitlendirme seçeneklerini devreye alması ve 3-6 ay taksitlendirme imkanı verilmesi, verimsiz pos cihazına bedel alınmaması ve komisyonluk kesilmemesi;
10. Takas odası çalışmadığı için banka şubeleri kullanılarak bozdurulan çekler üzerinden masraf ödenmemesi;
11. Bankalarla istişare edilerek, bankaların belli bir süre uygun kampanyalar sağlayarak, ücretsiz taksitlendirme yapmasının sağlanması;
12. Kredi Kartı Limitinin bankaya verilen teminata göre belirlenmesi;
13. Elektrik tarifelerinin gün boyunca en düşük tarifeden ücretlendirilmesi;
14. Sosyal sigorta prim indirimi yapılması;
15. Mevcut personeli işten çıkarma yerine gerekli durumlarda yarım zamanlı çalışma imkanı sağlanması için gerekli yasal düzenlemenin yapılması;
16. Tapu İşlemlerinin açık olması suretiyle, ipotek işlemlerinin yapılması ve ihtiyaç duyan işletmelerin finansmana erişiminin sağlanması;